

УДК 792.82(477):792.028:004.9

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-2-18>

Вадим САБОДАШ,

orcid.org/0009-0002-9600-8834

доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»

(Київ, Україна) *vadymsabodash1969@gmail.com*

Серґій АФАНАСЬЄВ,

orcid.org/0000-0003-0229-8536

доцент,

доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»

(Київ, Україна) *fonteyn@bigmir.net*

Наталія ГОЛОВКО,

orcid.org/0009-0004-3958-0820

доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін

Коледжу хореографічного мистецтва

«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»

(Київ, Україна) *golovko.natalia.03@gmail.com*

АКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ У СЦЕНІЧНОМУ НАРОДНОМУ ТАНЦІ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ, ІМПРОВІЗАЦІЄЮ ТА ЦИФРОВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Сучасний український народний танець переживає період активних трансформацій, що зумовлюють переосмислення ролі та функцій акторської майстерності у його сценічному втіленні. Метою статті є висвітлення трансформаційних процесів акторської майстерності в українському народному танці крізь призму впливу інноваційних технологій, соціокультурних змін і регіональних особливостей. Дослідження ґрунтується на методах системного аналізу, порівняльно-історичного підходу та теоретичного узагальнення. У статті висвітлено ключові аспекти акторської майстерності в українському народному танці та її трансформацію під впливом сучасних тенденцій. Наголошено, що акторська майстерність, яка ґрунтується на традиціях театральних шкіл, включає вміння передати внутрішній стан через тіло, вимагаючи відпрацювання міміки, жесту, гнучкості та художньої уяви. З'ясовано, що український народний танець як особлива ланка хореографічної системи відображає етнокультурні коди та ритмопластичні традиції регіонів. Звернемо увагу на широке жанрове різноманіття українського народного танцю – від хороводів до народно-сценічних постановок із театралізованими елементами, що вимагає від артиста гнучкості та вміння швидкого переходу від ліричного до жартівливого, від трагічного до комічного образу. Обґрунтовано, що регіональні особливості танців диктують виконавцю певний набір засобів виразності. Доведено, що якісний сценічний образ створюється завдяки вмілому поєднанню пластики руху з імпровізованими жестами та виразом обличчя, а надмірна концентрація на техніці без уваги до «натхненної пластики», може знижувати художню виразність танцівника. Наголошено, що сучасні цифрові технології, включаючи віртуальну та доповнену реальність, а також інтерактивні елементи, збагачують сценічне уявлення та посилюють взаємодію з глядачем, не замінюючи при цьому живої пластики. Такі трансформації сприяють збереженню автентичності народного танцю в умовах глобалізації. Таким чином, синтез традицій та інновацій відкриває нові перспективи для розвитку хореографічного мистецтва.

Ключові слова: майстерність актора, сценічний образ, характер персонажу, пластичні особливості, специфіка народного танцю, жанровий діапазон, роль мізансцени, віртуальна та доповнена реальність.

Vadym SABODASH,

orcid.org/0009-0002-9600-8834

Associate Professor at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines

College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"

(Kyiv, Ukraine) *vadymsabodash1969@gmail.com*

Serhii AFANASIEV,

orcid.org/0000-0003-0229-8536

Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines

College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"

(Kyiv, Ukraine) fonteyn@bigmir.net

Nataliia HOLOVKO,

orcid.org/0009-0004-3958-0820

Associate Professor at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines

College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"

(Kyiv, Ukraine) golovko.natalia.03@gmail.com

ACTING SKILLS IN STAGE FOLK DANCE: BETWEEN TRADITION, IMPROVEMENT AND DIGITAL TECHNOLOGIES

Modern Ukrainian folk dance is going through a period of active transformations, which lead to a rethinking of the role and functions of acting in its stage embodiment. The article aims to highlight the transformational processes of acting in Ukrainian folk dance through the influence of innovative technologies, socio-cultural changes and regional characteristics. The research is based on systemic analysis, comparative-historical approach and theoretical generalization. The article highlights the key aspects of acting in Ukrainian folk dance and its transformation under the influence of modern trends. It is emphasized that acting, which is based on the traditions of theater schools, includes the ability to convey the internal state through the body, requiring the development of facial expressions, gestures, flexibility and artistic imagination. It is found that Ukrainian folk dance, as a special link in the choreographic system, reflects the regions' ethnocultural codes and rhythm-plastic traditions. Attention is drawn to the wide genre diversity of Ukrainian folk dance – from round dances to folk stage productions with theatrical elements- requiring the artist to be flexible and quickly switch between lyrical, humorous or ritual images. It is substantiated that regional features of dances, such as the restrained tonality of Polesie movements or the dramatic impulses of Hutsul dances, dictate a particular set of expressive means to the performer. It is proven that a high-quality stage image is created thanks to the skillful combination of plasticity of movement with improvised gestures and facial expressions, and excessive concentration on technique without attention to "inspired plasticity" can reduce artistic expressiveness. It is emphasized that modern digital technologies, including virtual and augmented reality and interactive elements, enrich the stage presentation and enhance interaction with the viewer; without replacing live plasticity. Such transformations contribute to preserving the authenticity of folk dance in the context of globalization. Thus, the synthesis of traditions and innovations opens up new prospects for the development of choreographic art.

Key words: actor's skill, stage image, stage persona, plastic features, specifics of folk dance, genre range, role of mise-en-scene, virtual and augmented reality.

Постановка проблеми. Хореографія – це «специфічний вид мистецтва, що поєднує рух, музику та художню виразність, утворюючи єдину естетичну систему» (Петрик та ін., 2025:158). Народний танець – особлива ланка цієї системи, що відображає етнокультурні коди та ритмопластичні традиції регіонів (Фриз, Мартинів, 2023:98). Водночас сучасне хореографічне виконавство дедалі більше інтегрує в театралізовані засоби, як і творці сценічних композицій актуалізують «танцювальне самовираження», поєднуючи синтез танцю та пантоміми. Проблема акторської майстерності у танцю привертає увагу дослідників, бо в часи викривлених пріоритетів техніки іноді слабшає образність постановки (Сосіна, 2022:13). Отже, український народний танець є не лише вираженням національної ідентичності, але і потужним засобом сценічного мистецтва, де акторська майстерність відіграє ключову роль.

Таким чином, розуміння сутності та трансформаційних змін акторської майстерності є ключовим для цілісного сприйняття сучасного українського народно-сценічного танцю. У зв'язку з цим, подальший виклад матеріалу зосереджується на детальному аналізі її базових принципів, жанрових і регіональних особливостей, а також впливу новітніх технологій.

Аналіз досліджень. Останні наукові дослідження засвідчують, що акторська майстерність у народному танці переживає епоху метаморфоз. Наріжним камінням виступає осмислення визначальної ролі акторської майстерності у формуванні повноцінного сценічного образу. Саме тому в дослідженні О. Довгань, В. Водяної та Т. Солонинки (2025) з певною вагою наголошується на її першочерговому значенні для досягнення виразності й ефективної передачі характеру в хореографічних постановках. Ця думка проходить крізь

грунтовну працю О. Бойка (2020), де ретельно аналізується становлення й еволюція художнього образу в українському народно-сценічному танці, увиразнюючи непорушний зв'язок між ідейним задумом і його акторським втіленням. Неможливо оминати увагою й освітній аспект, надзвичайно важливий для якісної підготовки фахівців у цій царині, як слушно зауважує В. Сосіна (2022). Вирішальна роль відводиться спеціалізованим навчальним програмам з теорії і практики акторської майстерності, адже саме вони закладають ту необхідну методологічну основу для подальшої адаптації та модернізації акторських прийомів у динамічній сучасній виконавській практиці.

Помітний вплив на еволюцію акторської майстерності в танці справляють інноваційні підходи. Так О. Петрик, В. Борзенков та Л. Волошина (2025) розглядають хореографію як комплексне танцювальне мистецтво, де тіло та рух стають первинними виражальними засобами, що потребує глибокого акторського опрацювання. Дослідження О. Тищенко, В. Волчукової та О. Барабаш (2024) стосовно перформансу в хореографії вказують на інтенсифікацію взаємодії із глядачем та використання нових виражальних можливостей, що сприяє еволюції акторських підходів.

Окремо слід відзначити аналіз І. Мурованої (2022) щодо стилізації українського народного танцю. Вона вказує, що поєднання традиційних рухів із сучасними елементами потребує модифікації акторської подачі та глибшого розуміння характеру. Крім того, Л. Макаренко та Л. Мова (2020) підкреслюють значення інноваційних технологій, зокрема віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), у професійній підготовці хореографів. Це відкриває нові горизонти для реалізації і сприйняття акторської майстерності в умовах постіндустріального суспільства.

Культурний контекст і регіональні особливості теж відіграють суттєву роль у цій трансформації. Так, В. Гордєєв (2019), вивчаючи лексику народних танців Рівненського Полісся, демонструє, як локальні особливості рухів і характер танцю впливають на акторську майстерність, що передається через тілесні вирази й емоції. У свою чергу, П. Фриз та О. Мартинів (2023), аналізуючи народний танець у контексті культурних трансформацій ХХ–ХХІ століть, підкреслюють, що ці зміни стосуються як виражальних засобів, так і самого акторського втілення під впливом соціокультурних процесів.

Отже, наведені наукові праці свідчать про багатоаспектний характер трансформації акторської майстерності в українському народному танці.

У контексті виявлених тенденцій, поточне дослідження заповнює прогалину у цілісному осмисленні конкретних механізмів і наслідків трансформації акторської майстерності в українському народному танці під впливом сучасних технологій і соціокультурних змін, пропонуючи новий погляд на синтез традиції та інновації.

Мета статті – встановлення особливостей трансформаційних процесів акторської майстерності в українському народному танці.

Виклад основного матеріалу. Акторська майстерність у танці базується на традиціях театральних шкіл і включає вміння передати внутрішній стан через тіло. У контексті народної хореографії це означає, що репетиції зосереджені не лише на техніці стоп і кроків, а але і на відпрацюванні міміки, жести, гнучкості тіла та художньої уяви.

Варто більш детально зупинитися на особливостях народного танцю та жанровому діапазоні. Народний танець входить до жанрового різноманіття хореографії нарівні з класичним танцем. Українська традиція містить численні жанри: хороводи (ритуальні й обрядові танці), побутові (весільні, козацькі, гуцульські тощо), сюжетно-побутові (образні композиції на основі народних легенд або звичаїв), а також народно-сценічні постановки, де додаються театралізовані елементи.

Кожний жанр характеризується власними рухами та характером. Наприклад, у сольних танцях (гопака, козачків) виконавець репрезентує свободолобний характер козака; у парних – ніжну взаємодію закоханої пари; в хороводах – єдність громади. Такий жанровий спектр вимагає від артиста гнучкості та вміння швидко переходити від ліричного до жартівливого, від трагічного до комедійного образу.

Також слід наголосити, що український народний танець різниться за характером і манерою виконання у різних регіонах нашої країни. Ці локальні особливості диктують виконавцю певний набір засобів виразності (Гордєєв, 2019:254). Так, у танцях Херсонщини акцент робиться на широкіх рухах, які стеляться над землею, а в танцях Волині чи Полісся – на акцентованих стрибках. Виконавець мусить неухильно слідувати жанровим і стилістичним ознакам: у фольклорному колі (хороводі) – дружній взаємодії, у весільному танці – ритуальним жестам, а в обрядовому – символічним діям. Саме на регіональних «канонах» базується автентичність сценічної картини.

Таке поєднання пластики руху з виразністю обличчя та жестів (що розглядалося вище), безпосередньо впливає на акторську майстерність у

танці, яка, базуючись на традиціях театральних шкіл, охоплює вміння передавати внутрішній стан через тіло. У контексті народної хореографії це вимагає, щоб репетиції були зосереджені не лише на техніці ніг чи основних кроків, але і на відпрацюванні міміки, жести, гнучкості тіла та художньої уяви.

Важливим аспектом є співвідношення танцю та пантоміми. Якісний сценічний образ створюється за рахунок вмілого комбінування пластики руху з імпровізованими жестами та виразом обличчя. Наприклад, у навчальних програмах зазначають, що «танцювальна мова» відрізняється від словесної фіксованою семантикою та нерозривно пов'язаною з музикою, тому танцівник має «відчувати музичні інтонації», аби сприймати танець не як набір схем, а як «живу, творчо діючу пластику» (Сосіна, 2022:14). Саме ця «жива» пластика є серцевиною акторської майстерності в танці, що, базуючись на традиціях театральних шкіл, вимагає від виконавця вміння передавати внутрішній стан через тіло. У контексті народної хореографії це означає, що репетиції повинні бути зосереджені як на суто технічних аспектах, так і на відпрацюванні міміки, жести, гнучкості тіла та художньої уяви.

Важливо також розуміти, що народний танець вирізняється широкою палітрою пластичних засобів: швидкі м'язові імпульси (стрибки, підскоки), легка пружність м'язів, драматичні чіткі пози чи сповільнення в паузах. Виконавець поєднує їх із ритмічною імпровізацією та мімічними елементами. У підході до навчання зауважують, що надмірна концентрація на «ефектності» й атлетичності рухів може підміняти собою внутрішню натхненність пластики (Сосіна, 2022:13). Замість цього підкреслюють ідею відчуття ритму і мелодії як чинник живої виразності.

Для прикладу, педагоги зазначають, що вміння відчувати музичний ритм «змушує» учнів сприймати танцювальне завдання не як схему рухів, а як живу пластичну пісню тіла (Сосіна, 2022:15). Таким чином пластичний малюнок народного танцю слугує мовою невербальної комунікації, за допомогою пози тіла, жестів, динаміки й амплітуди рухів виконавець передає настрій і характер персонажів. Критики наголошують, що вітчизняна хореографічна школа традиційно цінувала «натхненність пластики», яку не слід приносити в жертву «спортивному азарту» техніки.

Під час постановки танцю, артист має глибоко пропрацювати образ – від вибору характеру персонажа до психологічної мотивації його дій. У разі українського народного танцю це означає

врахування регіонального колориту й емоційного забарвлення, де хореографічні рухи пристосовують до народних традицій. При цьому внутрішня підготовка включає визначення цілей образу, уявну історію персонажа та режисерські вказівки. Навчальні практики акцентують, що сценічна виразність приходить із досвідом: «юний танцівник лише через кілька років роботи в творчому колективі знаходить навички танцюючого актора, свободи і виразності рухів. Але це дається не кожному» (Сосіна, 2022:14). Тому педагогам важливо створювати умови для розвитку артистичної індивідуальності, поєднуючи технічні вправи з творчими завданнями. Зокрема, вправи на імпровізацію, етюди з партнерами та робота з реквізитом допомагають артистам «розкривати» емоційно-психологічну суть танцю без шкоди для надійної техніки.

У створенні образу важливі як зовнішні, так і внутрішні атрибути. До зовнішніх належать костюми, грим і реквізит, що підкреслюють регіональні мотиви та історію танцю. Таке рішення, як вважають постановники, додає національного колориту та полегшує пластичну виразність. Внутрішні пристосування до образу включають психологічну налаштованість, яку актор має ввібрати характер героя, наприклад, підкреслити гордовитість козака чи ніжність ліричної героїні (Мурована, 2022:245). Цьому сприяють творча уява та кропітка робота над деталями того чи іншого образу.

Налаштування простору відіграє ключову роль у формуванні художнього враження. Сучасні постановки народних танців використовують декорації, проєкції, освітлення та відеоінсталяції як доповнення. Так, в одній розробці мізансцена передбачала вікно з намальованими будинками та вивісками, а також великий екран, на який проєктувалося відео вуличного кафе з офіціантами (Петрик та ін., 2025:159). Це створювало ефект містечкової вулиці та загострювало атмосферу вистави. Динамічне освітлення допомагало підкреслити сюжет, наприклад, яскравий «сонячний» промінь на початку дії поступово змінюється на теплі вечірні тони та різнокольорові спалахи в кульмінації. Такі технічні прийоми візуалізації розширюють можливості передачі настрою. Як відзначали у своєму дослідженні науковці П. Фриз та О. Мартинів (2023), нині хореографи навмисно «включають у свої роботи рухи різних танцювальних стилів, зокрема і звертаючись до народних танців». Це не тільки прагнення деконструювати схеми (як у польських сценічних інтерпретаціях чи балканських фольк-концертах), але і пошук

глибинних архетипних сенсів і віддзеркалення національної ідентичності в сучасному перформансі. Таким чином, українська практика взаємодії сценічної пластики та традицій тісно перегукується з подібними процесами за кордоном.

Особливу увагу слід звернути на використання сучасних інноваційних технологій адже вони радикально змінюють підходи до сценічного народного танцю. З одного боку, нові мультимедійні засоби збагачують уявлення про виставу: застосування проєкцій, доповненої/віртуальної реальності та інтерактивних елементів дозволяє органічніше інтегрувати автентичні рухи в сучасний контекст (Тіщенко та ін., 2024:28).

З іншого боку, використання технологій підсилює взаємодію з глядачем. Як зазначають дослідники Л. Макаренко та Л. Мова (2020), «використання нових медіа та технологій у народних танцях не лише розширює можливості для художників, а й створює нові шляхи взаємодії між культурними традиціями і сучасним суспільством». Наприклад, через проєкції на сцені можна одночасно показати етнографічні пейзажі та сучасні урбаністичні мотиви, що посилює акцент на «живому зв'язку минулого і сьогодення» (Тіщенко та ін., 2024:28). Цифрові інструменти (світлові пульти, звукові та відеоефекти) також відкривають режисерам нові смисли, підказуючи момент для емоційного викиду чи акцентуючи кульмінації. Разом з тим дослідники застерігають, що технології мають доповнювати, а не замінювати традиційну живу пластику. Адже головна цінність народного танцю полягає в тілесному контакті зі спадщиною.

Як стверджували О. Петрик та ін. (2025), віртуальна та доповнена реальність (далі VR/AR) відкривають нові горизонти для хореографії,

дозволяючи створювати неординарні мистецькі проєкти. Ці технології занурюють танцівників у віртуальний простір, де вони взаємодіють із цифровими об'єктами, кардинально змінюючи традиційне сприйняття сценічного мистецтва. Крім того, VR-технології є ефективним інструментом для навчання танцю, даючи змогу студентам опановувати складні хореографічні рухи у віртуальному середовищі (Петрик та ін., 2025:161).

Цифрові платформи та соціальні мережі також відіграють вагомую роль у популяризації хореографії. Онлайн-ресурси, такі як YouTube, TikTok та Instagram, сприяють поширенню різноманітних танцювальних стилів, забезпечують обмін досвідом між хореографами і значно розширюють аудиторію танцювальних проєктів (Петрик та ін., 2025:161).

Висновки. Акторська майстерність в українському народному танці зазнала значних перетворень під впливом сучасних тенденцій. Хоч його основи залишаються традиційними, але поєднання музики, пластики та національної манери виконання задля розвитку сценічності потребує використання освітніх театр-методів (імпровізація, сценічні етюди, пантоміма). Доведено, що без уваги до художньої виразності танцю «натхнення пластика» може поступатися технічному блиску. Сучасні технології вносять нові засоби – від інтерактивних візуальних рішень до мобільних додатків для хореографів, зберігають потребу в живій акторській грі. У результаті наростає синтез, тому що українські хореографи дедалі більше експериментують, зберігаючи фольклорну основу та паралельно залучаючи міжнародний досвід сценізації народного танцю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довгань О., Водяна В., Солонинка Т. Роль акторської майстерності у створенні сценічного образу у хореографії. *Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді: збірник наукових праць студентів*. 2025. № 4. С. 70–75. URL: <https://salo.li/1002ad9> (дата звернення: 25.05.2025).
2. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці : монографія. Київ: Ліра-К. 2020. URL: https://lira-k.com.ua/files/contents/12195.pdf?srsId=AfmBOoDFso2M2SAvNCSDa57kwiDm1isuk3PX7ll_AiL8lqo4A3TXcyY (дата звернення: 25.05.2025).
3. Гордєєв В. Лексика народних танців Рівненського Полісся у контексті народної хореографічної культури України. *Народознавчі зошити*. 2019. № 1 (145). С. 253–258. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2019-1/31.pdf> (дата звернення: 25.05.2025).
4. Петрик О., Борзенков В., Волошина Л. Хореографія як танцювальне мистецтво. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. № 84, Т. 2. С. 158–162. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-25> (дата звернення: 25.05.2025).
5. Фриз П., Мартинів О. Народний танець в контексті культурних трансформацій XX–XXI століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 69, Т. 3. С. 98–103. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-3-14> (дата звернення: 25.05.2025).
6. Теорія і практика акторської майстерності : тези лекцій для студентів V курсу з дисципліни «Теорія і практика акторської майстерності» рівня вищої освіти «магістр» спеціальності 024 «Хореографія» / розроб. Сосіна В. Ю. Львів, 2018. 33 с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/18887> (дата звернення: 25.05.2025).

7. Мурована І. В. Стилізація українського народного танцю в процесі вивчення дисципліни «Теорія та практика українського народного танцю». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 243–247. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-243-247> (дата звернення: 25.05.2025).

8. Тіщенко О., Волчукова В., Барабаш О. Перформанс у хореографії: нові горизонти мистецтва руху. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. № 2 (33). С. 27–33. URL: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) (дата звернення: 25.05.2025).

9. Макаренко Л. Л., Мова Л. В. Інноваційні технології як засіб формування творчої особистості хореографа у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. № 77. С. 138–142. URL: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.30> (дата звернення: 25.05.2025).

REFERENCES

1. Dovhan, O., Vodiana, V., & Solonynka, T. (2025). Rol aktorskoï maïsterosti u stvorenni stsenichnoho obrazu u khoreohrafiï. [The role of acting skills in creating a stage image in choreography]. *Aktualni pytannia profesiïnoho stanovleniia suchasnoï molodi : zbirnyk naukovykh prats studentiv*. 4. 70–75. Khmelnytskyi : KhHPA. Retrieved from <https://saloli/1002ad9> [in Ukrainian].

2. Boiko, O. S. (2020). *Khudozhnii obraz v ukraïnskomu narodno-stsenichnomu tantsi: monohrafiia*. [Artistic image in Ukrainian folk stage dance: monograph]. Kyiv: Lira-K. Retrieved from https://lira-k.com.ua/files/contents/12195.pdf?srsId=AfmBOoDFso2M2SAvNCSDa57kwiDm1isuk3PX7ll_AiL8lqo4A3TXcyY [in Ukrainian].

3. Hordieiev, V. (2019). Leksyka narodnykh tantsiv Rivnenskoho Polissia u konteksti narodnoi khoreohrafichnoi kultury Ukrainy. [Lexicon of folk dances of Rivne Polissia in the context of Ukrainian folk choreographic culture]. *Narodoznavchi zoshyty*. 1(145). 253–258 Retrieved from <https://nz.lviv.ua/archiv/2019-1/31.pdf> [in Ukrainian].

4. Petryk, O., Borzenkov, V., & Voloshyna, L. (2025). Khoreohrafiia yak tantsiuvalne mystetstvo. [Choreography as a dance art]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 84(2). 158–162. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-25> [in Ukrainian].

5. Fryz, P., & Martyniv, O. (2023). Narodnyi tanets v konteksti kulturnykh transformatsii XX–XXI stolittia. [Folk dance in the context of cultural transformations of the XX–XXI centuries]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 69(3). 98–103. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-3-14> [in Ukrainian].

6. Sosina, V. Yu. (2022). Teoriia i praktyka aktorskoï maïsternosti : tezy leksii dlia studentiv V kursu z dystsypliny “Teoriia i praktyka aktorskoï maïsternosti” rivnia vyshchoï osvity “mahistr” spetsialnosti 024 “Khoreohrafiia”. [Theory and practice of acting: theses of lectures for 5th year students in the discipline “Theory and practice of acting” of the higher education level “master” of specialty 024 “Choreography”]. Lviv, 2018. 33 p. Retrieved from <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/18887> [in Ukrainian].

7. Murovana, I. V. (2022). Stylizatsiia ukraïnskoho narodnoho tantsiu v protsesi vyvchennia dystsypliny “Teoriia ta praktyka ukraïnskoho narodnoho tantsiu”. [Stylization of Ukrainian folk dance in the process of studying the discipline “Theory and practice of Ukrainian folk dance”]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*. 207. 243–247. Retrieved from <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-243-247> [in Ukrainian].

8. Tishchenko, O., Volchukova, V., & Barabash, O. (2024). Performans u khoreohrafiï: novi horyzonty mystetstva rukhu. [Performance in choreography: new horizons of the art of movement]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*. 2(33). 27–33. Retrieved from [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) [in Ukrainian].

9. Makarenko, L. L., & Mova, L. V. (2020). Innovatsiini tekhnolohii yak zasib formuvannia tvorchoi osobystosti khoreohrafa u protsesi profesiïnoi pidhotovky. [Innovative technologies as a means of forming a choreographer's creative personality in professional training]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. 77. 138–142. Retrieved from <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.30> [in Ukrainian].